

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

9 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 9 lutego 2026 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej K. P.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 21 marca 2022 r., VI ACa 531/18,

w sprawie z powództwa K. P.

przeciwko syndykowi masy upadłości G. spółki akcyjnej w upadłości
w W.

o zapłatę ewentualnie o zapłatę i nakazanie,

**uchyla zaskarżony wyrok w pkt II.1. w części dotyczącej
rozstrzygnięcia o odsetkach za opóźnienie od kwot 17.798,36
(siedemnaście tysięcy siedemset dziewięćdziesiąt osiem 36/100)
CHF, 37.146,44 (trzydzieści siedem tysięcy sto czterdzieści sześć
44/100) CHF, 18.550,98 (osiemnaście tysięcy pięćset pięćdziesiąt
98/100) CHF i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania
i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Grzegorz Misiurek Roman Trzaskowski Marta Romańska

[dr]

UZASADNIENIE

Powódka K. P. wniosła ostatecznie o zasądzenie na jej rzecz od G. S.A. w W. kwot 28.403,05 zł i 74.089,39 franków szwajcarskich (CHF) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 20 grudnia 2016 r., a ewentualnie o zasądzenie kwoty 107.190,64 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 20 grudnia 2016 r.

Pozwany G. S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z 8 maja 2018 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził na rzecz powódki od pozwanego kwotę 73.495,78 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie.

Sąd Okręgowy ustalił, że 31 stycznia 2008 r. powódka zawarła z pozwanym umowę kredytu hipotecznego w kwocie 235.162,74 zł indeksowanego do CHF, na refinansowanie kredytu mieszkaniowego zaciągniętego w złotych, na remont i pokrycie zobowiązań konsumpcyjnych. Pozwany rekomendował powódce ten rodzaj kredytu jako najkorzystniejszy z powodu niskiej raty i stabilności waluty indeksacji, a związku z tym bezpieczny. Informację o ryzyku kursowym ograniczył do wskazania na możliwość wzrostu kursu CHF o 20%. Powódka oświadczyła, że jest świadoma ryzyka kursowego i je akceptuje.

Kwota kredytu w chwili zawarcia umowy odpowiadała kwocie 108.419,89 CHF, lecz ostateczna jego równowartość miała być określona po wypłacie ostatniej transzy. Spłata kredytu miała nastąpić w 180 miesięcznych ratach kapitałowo-odsetkowych. Oprocentowanie kredytu było zmienne i na dzień sporządzenia umowy wynosiło 4,76 % w skali roku, na co składała się suma obowiązującej stawki DB CHF i stałej marży banku 1,92 %. Powódka oświadczyła, że jest świadoma ryzyka wynikającego ze zmiennego oprocentowania w całym okresie kredytowania i je akceptuje. Rata kapitałowo-odsetkowa przy założeniu uruchomienia całego kredytu w chwili sporządzenia umowy odpowiadałaby równowartości 843,88 CHF. Rzeczywista wysokość rat odsetkowych lub kapitałowo-odsetkowych miała być określona w harmonogramie spłat. Całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia

umowy miał wynosić 94.959,45 zł, bez uwzględnienia ryzyka kursowego. Ostateczna wysokość całkowitego kosztu kredytu uzależniona była od zmian poziomu jego oprocentowania w całym okresie kredytowania. Rzeczywista roczna stopa oprocentowania miała wynosić 4,92 %, a jej ostateczna wysokość uzależniona była od zmian poziomu oprocentowania kredytu w całym okresie kredytowania.

Według § 6 ust. 1 umowy, bankowa tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut jest sporządzana przez merytoryczną komórkę banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP. Tabela jest sporządzana o godz. 16:00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy. Analogiczne postanowienia zawierał § 2 regulaminu. W § 9 ust. 2 umowy ustalono, że w dniu wypłaty kredytu lub każdej jego transzy kwota wypłaconych środków będzie przeliczana do CHF po kursie kupna walut określonym w tabeli kursów, obowiązującym w dniu uruchomienia środków. Zgodnie z § 10 ust. 3 umowy wysokość zobowiązania miała być ustalona jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF, po jej przeliczeniu po kursie sprzedaży walut określonym w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do CHF obowiązującym w dniu spłaty.

20 listopada 2008 r. strony zawarły aneks nr 1 do umowy kredytu przewidujący obniżenie jego oprocentowania pod warunkiem założenia przez powódkę lokaty w G. 11 sierpnia 2009 r. strony zawarły aneks nr 2 do umowy kredytu, w którym powódka zobowiązała się do spłat w walucie indeksacyjnej CHF.

Pozwany wypłacił środki z kredytu w trzech transzach do 6 sierpnia 2008 r. Do 28 lutego 2018 r. powódka uiściła na rzecz pozwanego z tytułu spłaty kredytu kwotę w łącznej wysokości 31.178,74 zł oraz 73.495,78 CHF.

5 grudnia 2016 r. powódka złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli o zawarciu umowy kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF nr 82544 z 31 stycznia 2008 r.

Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutów powódki o nieważności umowy z uwagi na sprzeczność z art. 69 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. - ustawy z 29 sierpnia

1997 r. - Prawo bankowe (aktualny tekst jedn. Dz.U. z 2026 r., poz. 38; dalej - pr. bank) w brzmieniu z czasu zawarcia umowy oraz na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy z 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (aktualny tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 845). Jako nieskuteczne, gdyż złożone bez spełnienia ustawowych przesłanek ocenił też oświadczenia powódki o uchyleniu się od skutków umowy z uwagi na zawarcie jej pod wpływem błędu ocenił.

Sąd Okręgowy za zasadne uznał zarzuty powódki o abuzywności postanowień umownych dotyczących głównych świadczeń stron, lecz sformułowanych niejednoznacznie. Sąd Okręgowy uznał, że w świetle art. 385¹ k.c. niedozwolony charakter mają: (a) § 1 ust. 1 umowy w zakresie, w jakim przewiduje indeksowanie świadczeń kursem CHF, (b) § 9 ust. 2 umowy w zakresie, w jakim przewiduje przeliczanie wypłacanych środków do CHF po kursie kupna walut określonym w bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych obowiązującej w dniu uruchomienia środków, (c) § 10 ust. 3 umowy w zakresie, w jakim przewiduje, że wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF, po jej przeliczeniu po kursie sprzedaży walut określonym w bankowej tabeli kursów obowiązującym w dniu spłaty.

O uznaniu przytoczonych postanowień za niedozwolone zadecydowało nierównomierne rozłożenie pomiędzy stronami umowy ryzyka wynikającego z indeksacji kredytu, tj. wyrażenie wysokości zobowiązania konsumenta w walucie obcej, której kurs podlega nieograniczonym zmianom bez zagwarantowania w umowie jakichkolwiek mechanizmów, które mogłyby ograniczyć związane z tym ryzyko.

Sąd Okręgowy za abuzywne uznał również postanowienia różnicujące wysokość kursu waluty indeksacji przyjętego do przeliczeń kwoty kredytu z PLN na CHF, a następnie przeliczeń wysokości wymaganej spłaty z CHF na PLN oraz postanowienia pozwalające kredytodawcy na swobodne ustalenie wysokości każdego z tych kursów. Taki charakter miały: (a) § 9 ust. 2 umowy w zakresie, w jakim przewiduje zastosowanie kursu kupna do przeliczania wypłaconych środków do CHF, (b) § 10 ust. 3 umowy w zakresie, w jakim przewiduje, że wysokość zobowiązania

będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF, po jej przeliczeniu po kursie sprzedaży waluty. Te same postanowienia umowne zostały uznane za niedozwolone w zakresie, w jakim zakładają, że przeliczenia mają nastąpić po kursach walut określonych w bankowej tabeli kursów.

Abuzywność wymienionych postanowień umownych prowadzi w efekcie do upadku całej umowy, a więc jej nieważności.

Sąd Okręgowy oddalił powództwo w zakresie, w jakim powódka domagała się na podstawie art. 410 k.c. zwrotu świadczeń spełnionych na rzecz banku w złotych. Uznał, że miały one podstawę prawną, gdyż stanowiły wykonanie obowiązku zwrotu bankowi środków pieniężnych uprzednio jej wydanych przez bank. Roszczenie powódki w tym zakresie zostało ocenione jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 411 pkt 2 k.c.). Natomiast świadczenie spełnione przez powódkę w CHF nie było równoważne zwrotowi wypłaconego w złotych świadczenia banku ani też nie mogło być zaliczone na poczet sumy, którą powódka ma obowiązek zwrócić pozwanemu, ponieważ ani umowa, ani ustawa nie określają właściwego kursu, po którym należałoby przeliczyć kwoty uiszczone w CHF na złote. Z tej przyczyny Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powódki wyłącznie żadaną przez nią kwotę świadczenia spełnionego w CHF.

Wyrokiem z 21 marca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił wyrok Sądu Okręgowego z 8 maja 2018 r. w punkcie pierwszym częściowo w ten sposób, że oddalił powództwo o zapłatę: (a) kwoty 54.944,80 CHF, (b) odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od kwoty 17.798,36 CHF za okres od 30 maja 2017 r.; (c) odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od kwoty 37.146,44 CHF za okres od 24 kwietnia 2018 r.; (d) odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od kwoty 18.550,98 CHF za okres od 24 kwietnia 2018 r. do 16 grudnia 2021 r. oraz oddalił apelację pozwanego w pozostałej części.

Sąd Apelacyjny zaakceptował ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego i co do zasady także ich ocenę prawną w świetle art. 385¹-385⁴ k.c. i dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. L 95 z 21.4.1993; dalej - dyrektywa 93/13).

O częściowym uwzględnieniu apelacji zadecydowało uwzględnienie przez

Sąd Apelacyjny zarzutu potrącenia dochodzonej przez powódkę wierzytelności z wierzytelnością przysługującą pozwanemu w wysokości 235.152,74 zł z tytułu obowiązku zwrócenia mu świadczenia nienależnego wypłaconego powódce na podstawie umowy, a odpowiadającego – po przeliczeniu dokonany przez Sąd Apelacyjny po średnim kursie NBP 4,2798 zł z dnia złożenia oświadczenia materialnoprawnego o potrąceniu, tj. z 9 lutego 2022 r. – kwocie 54.944,80 CHF. Złożenie przez pozwanego materialnoprawnego oświadczenia o potrąceniu wraz z zarzutem procesowym prowadziło do częściowego wygaśnięcia wierzytelności dochodzonej i zasądzonej na rzecz powódki (art. 498 § 2 k.c.).

Za bezzasadny uznał Sąd Apelacyjny zarzut powódki o braku możliwości podniesienia przez pozwanego zarzutu potrącenia z uwagi na wcześniejsze zapłacenie przez powódkę pozwanemu kwot 28.403,05 zł oraz 102.319,23 CHF, gdyż powódka zapłaciła je w wykonaniu zawartej przez strony umowy kredytu, a więc z innego tytułu prawnego, aniżeli przysługująca obecnie pozwanemu wierzytelność wobec powódki. Pozwany nie mógł zatem dokonać na podstawie art. 451 k.c. prostego zaliczenia wpłaconych przez powódkę kwot na poczet przysługującej mu wierzytelności z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, zgodnie z przyjętą w orzecnictwie ostatecznie teorią dwóch kondykcji.

Wierzytelność banku o zwrot nienależnego świadczenia, stanowiąca przedmiot dokonanego potrącenia, była wymagalna. Roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia wynika z zobowiązania o charakterze bezterminowym, które zgodnie z art. 455 k.c. staje się wymagalne niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania zobowiązania. Pozwany oświadczeniem z 31 stycznia 2022 r., doręczonym powódce 2 lutego 2022 r., wezwał ją do zapłaty kwoty stanowiącej przedmiot wierzytelności przedstawionej do potrącenia. Materialnoprawne oświadczenie pozwanego o potrąceniu złożone zostało w sposób stanowczy i bezwarunkowy. Charakter warunkowy (ewentualny) miał natomiast złożony przez pozwanego procesowy zarzut potrącenia, podniesiony na wypadek uznania umowy kredytu za umowę nieważną. Stanowisko dopuszczające tzw. ewentualny procesowy zarzut potrącenia, zgłaszany przez pozwanego na wypadek, gdyby objęta żądaniem pozwu wierzytelność, którą pozwany kwestionuje, została uznana przez sąd za uzasadnioną, zostało przyjęte w orzecnictwie Sądu Najwyższego (zob. m.in. wyroki

Sądu Najwyższego z 22 listopada 1968 r., I CR 538/68, z 14 czerwca 2013 r., V CSK 389/12, a także uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 15 maja 2014 r., III CZP 88/13 oraz uchwała Sądu Najwyższego z 25 lipca 2019 r., III CZP 18/19).

Zgodnie z § 1 ust. 1 umowy kredytowej, kredyt udzielony powódce wyniósł 235.162,74 zł i taka kwota (pomniejszona o 10 zł) stanowi przedmiot roszczenia pozwanego przedstawionego do potrącenia.

Określony w art. 499 zdanie drugie k.c. wsteczny skutek potrącenia niweczy powstały stan opóźnienia w spełnieniu świadczenia objętego zarzutem potrącenia i naliczonych z tego tytułu odsetek. Tym samym uwzględniając zarzut potrącenia co do kwoty 54.944,80 CHF i oddalając w tym zakresie powództwo, Sąd Apelacyjny oddalił również powództwo o odsetki ustawowe za opóźnienie liczone od kwoty zasądzonej na rzecz powódki. Opóźnienie pozwanego w spełnieniu świadczeń dochodzonych przez powódkę powstało bowiem po poinformowaniu jej o konsekwencjach nieskuteczności (nieważności) kwestionowanych postanowień umownych i złożeniu oświadczenia, że akceptuje upadek umowy z uwagi na abuzywność jej głównych postanowień. Dopiero z tą chwilą brak podstawy prawnej świadczeń stał się definitywny, a strony mogły zażądać skutecznie zwrotu nienależnego świadczenia.

Powódka została pouczona o skutkach trwałej bezskuteczności (nieważności) umowy kredytowej w toku postępowania apelacyjnego i w piśmie z 13 grudnia 2021 r. oświadczyła, że jest świadoma konsekwencji nieważności umowy i podtrzymuje swoje żądanie (wyraża zgodę) stwierdzenia jej nieważności. Pismo to wpłynęło do Sądu 16 grudnia 2021 r. Sąd Apelacyjny przyjął, że tego samego dnia doręczone zostało pełnomocnikowi pozwanego i wówczas umowa kredytowa stała się definitywnie bezskuteczna (nieważna), rodząc po obu stronach obowiązek zwrotu spełnionych świadczeń. Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżone rozstrzygnięcie w przedmiocie odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty nieobjętej zarzutem potrącenia, oddalając żądanie powódki co do okresu sprzed 17 grudnia 2021 r.

Powódka zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego z 21 marca 2022 r. w punkcie

II, w którym Sąd Apelacyjny oddalił jej roszczenie o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 17.798,36 CHF od 30 maja 2017 r., od kwoty 37.146,44 CHF od 24 kwietnia 2018 r. oraz od kwoty 18.550,98 CHF od 24 kwietnia 2018 r. do 16 grudnia 2021 r.

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła, że orzeczenie to zostało wydane z naruszeniem prawa materialnego, tj.: - art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. oraz art. 476 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 i art. 385¹ k.c. przez przyjęcie, że roszczenie konsumenta staje się wymagalne z chwilą dotarcia do drugiej strony oświadczenia konsumenta co do świadomości skutków nieważności umowy i braku zgody na dalsze trwanie umowy zawierającej abuzywne klauzule waloryzacyjne; - art. 2 oraz art. 76 Konstytucji oraz art. 12 i art. 169 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej w zw. z art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej w zw. z art. 38 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 385¹ k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 przez naruszenie zasady równowartości i skuteczności w egzekwowaniu praw przyznanych prawem europejskim przez gorsze traktowanie konsumenta wnoszącego o zwrot świadczeń nienależnych spełnionych na podstawie umowy, która została uznana za nieważną wskutek eliminacji postanowień nieuczciwych w rozumieniu dyrektywy 93/13 oraz art. 385¹ k.c. w stosunku do osoby dochodzącej zwrotu świadczenia nienależnego na podstawie przepisów krajowych, przez uznanie, że roszczenie powodów stało się wymagalne dopiero z chwilą dotarcia ich oświadczenia do pozwanego, co skutkowało pozbawieniem powódki prawa do otrzymania odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia wymagalności roszczenia określonego przez Sąd Okręgowy na 30 maja 2017 r. (data złożenia przez pozwanego odpowiedzi na pozew) oraz 24 kwietnia 2018 r. (15 dzień od dnia doręczenia pozwanemu pisma zawierającego rozszerzenie powództwa) do dnia złożenia takiego oświadczenia; - art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. oraz art. 476 k.c. w związku z art. 499 k.c. przez na przyjęcie, że powódce nie przysługuje roszczenie o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie za okres od dnia upływu terminu wskazanego w wezwaniu do zapłaty do dnia złożenia oświadczenia o potrąceniu z uwagi na podniesiony zarzut potrącenia, podczas gdy oświadczenie o potrąceniu złożone drugiej stronie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe, a zatem z chwilą zaistnienia przesłanek z art. 498 k.c.,

ale nie wpływa na roszczenia należne przed tym momentem.

Powódka wniosła o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i jego zmianę przez zasądzenie od pozwanego na jej rzecz odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 18.550,98 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 24 kwietnia 2018 r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 17.798,36 CHF od 30 maja 2017 r. do 9 lutego 2022 r. a także od kwoty 37.146,44 CHF od 24 kwietnia 2018 r. do 9 lutego 2022 r., a ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania przez Sąd Apelacyjny.

20 lipca 2023 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy ogłosił upadłość pozwanego i wyznaczył syndyka masy upadłości. W związku tymi zdarzeniami postępowanie w niniejszej sprawie zostało zawieszone postanowieniem i podjęte z udziałem wyznaczonego syndyka.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Przed przejściem do oceny podstaw kasacyjnych należało zauważyć, że postanowienie Sądu Najwyższego z 29 lutego 2024 r. o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania zostało wydane w jednoosobowym składzie, w którym orzekał sędzia powołany do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr 330/2018 z 28 sierpnia 2018 r. Skład Sądu Najwyższego orzekający w tym przedmiocie należało w związku z tym uznać za objęty skutkami uchwały składu połączonych izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, OSNC 2020, nr 4, poz. 34, wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 listopada 2021 r., nr 49868/19 i 57511/19, *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* i z 23 listopada 2023 r., nr 50849/21, *Wałęsa przeciwko Polsce*, a także wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 21 grudnia 2023 r., C-718/21, LG, ECLI:EU:C:2023:1015 oraz wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 4 września 2025 r., C-225/22.

O rozpoznaniu skargi kasacyjnej zadecydowały okoliczności objaśnione m.in. w punktach I wyroków z 20 listopada 2025 r., II CSKP 2339/22, z 7 listopada 2025 r., II CSKP 273/23 i z 10 października 2025 r., II CSKP 422/25.

2. Konsekwencją zakwalifikowania postanowienia umownego jako niedozwolonego w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. jest działająca *ex lege* sankcja jego bezskuteczności, połączona z przewidzianą w art. 385¹ § 2 k.c. zasadą związania stron umową w pozostałym zakresie (zob. uchwały Sądu Najwyższego: z 29 czerwca 2007 r., III CZP 62/07, OSNC 2008, nr 7-8, poz. 87; z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56; wyroki Sądu Najwyższego z 30 maja 2014 r., III CSK 204/13; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17). Również art. 6 ust. 1 dyrektywy nr 93/13 wymaga, żeby nieuczciwy warunek umowny został uznany za niezastrzeżony, a zatem niewywołujący skutków wobec konsumenta. Co do zasady sąd krajowy nie ma bowiem kompetencji do zmiany treści takiego nieuczciwego warunku umownego (zob. np. wyroki Trybunału Sprawiedliwości UE z 26 marca 2019 r., C-70/17, z 21 grudnia 2016 r., C-154/15).

Jeżeli w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego do CHF zawarte są klauzule abuzywne, konsument może następnie udzielić „świadomej, wyraźnej i wolnej zgody” na te postanowienia i w ten sposób jednostronnie „przywrócić” im skuteczność (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21). Umowa upada, a jej strony muszą się rozliczyć (art. 410 k.c.), gdy konsument manifestuje brak woli związania niedozwolonymi postanowieniami.

W przypadku dochodzenia przez konsumenta zwrotu świadczeń spełnionych w wykonaniu nieważnej umowy w CHF zastosowanie ma polskie prawo materialne, a zatem art. 481 k.c., który nie różnicuje ustawowych odsetek za opóźnienie w zależności od waluty, w jakiej została zasądzona należność główna (zasada *lege non distinguente*). Odsetki ustawowe za opóźnienie mogą być zatem zasądzane również od świadczeń wyrażonych w walucie obcej (zob. m.in. uchwałę połączonych Izb Sądu Najwyższego z 12 czerwca 1981 r., V PZP 3/81, OSNC 1982, nr 7, poz. 92, wyrok Sądu Najwyższego z 9 października 2008 r., V CSK 63/08, OSNC 2009, nr 10 poz. 143; postanowienia Sąd Najwyższego z 29 maja 2025 r., I CSK 126/24 i z 6 listopada 2025 r., I CSK 275/24).

W orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, że roszczenia z tytułu nienależnego świadczenia mają charakter bezterminowy (zob. np. uchwały Sądu Najwyższego

z 6 marca 1991 r., III CZP 2/19, OSNC 1991, nr 7, poz. 93, i z 26 listopada 2009 r., III CZP 102/09, OSNC 2010, nr 5, poz. 75; wyroki Sądu Najwyższego: z 17 grudnia 1976 r., III CRN 289/76, z 22 marca 2001 r., V CKN 769/00, OSNC 2001, nr 11, poz. 166; z 24 kwietnia 2003 r., I CKN 316/01, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 117, z 28 kwietnia 2004 r., V CK 461/03, z 11 marca 2010 r., IV CSK 401/09, z 8 lipca 2010 r., II CSK 126/10, z 28 sierpnia 2013 r., V CSK 362/12, z 9 sierpnia 2016 r., II CSK 760/15, z 9 lutego 2017 r., IV CSK 171/16, z 29 września 2017 r., V CSK 642/16). Termin spełnienia takiego świadczenia podlega wyznaczeniu zgodnie z art. 455 k.c. Powinno być ono zatem spełnione niezwłocznie po wezwaniu skierowanym przez zubożonego. Nie oznacza to, że natychmiast, lecz bez zbędnej zwłoki, przy uwzględnieniu charakteru danego roszczenia. W wyroku z 7 grudnia 2023 r., C-140/22, Trybunał Sprawiedliwości UE uznał, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy nr 93/13 – w kontekście nieważności umowy kredytowej ze względu na przewidziane w niej abuzywne postanowienia – należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą wykonywanie praw, które konsument wywodzi z tej dyrektywy, jest uzależniona od złożenia przez tego konsumenta przed sądem oświadczenia, w którym twierdzi on, że nie wyraża zgody na utrzymanie w mocy tego abuzywnego warunku oraz że jest świadomy konsekwencji tego uznania nieważności umowy oraz wyraża on zgodę na uznanie umowy za nieważną. Nie ma zatem podstaw do oczekiwania od konsumenta, żeby oświadczenie o braku woli pozostawania w relacji umownej z bankiem składał w jakiejś sformalizowanej procedurze przed sądem. Wezwanie skierowane do banku o zwrot uiszczonych na jego rzecz rat z powołaniem się na nieważność umowy lub abuzywność postanowień umownych spełnia wymagania wezwania, o którym mowa w art. 455 k.c. Niewątpliwie zaś doręczenie odpisu pozwu czyni zadość jednoznaczemu wezwaniu do zapłaty.

Trafnie zatem powódka zarzuca, że bezzasadnie Sąd Apelacyjny określił datę wymagalności roszczeń odsetkowych powódki od kwot objętych jej żądaniem na 9 lutego 2022 r. W związku z tą konstatacją konieczne jest stwierdzenie, w jakiej dacie wymagalne stało się roszczenie powódki o zasądzenie na jej rzecz kwot 18.550,98 CHF, 17.798,36 CHF i 37.146,44 CHF i orzeczenie o tych odsetkach od wymagalności tych kwot, z uwzględnieniem jednak, że pozwany w toku

postępowania w sprawie dążył do rozliczenia się z powódką przez potrącenie, a oświadczenie złożone przez niego stosownie do art. 496 i art. 497 k.c., zostało ocenione jako procesowo skuteczne w związku z podniesieniem stosownego zarzutu z zachowaniem wymagań określonych w art. 203¹ k.c., a – zgodnie z art. 499 zdanie drugie k.c. – oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

Grzegorz Misiurek

Roman Trzaskowski

Marta Romańska

[dr]

[a.ł]